«ԽԵՂԱԹԻՒՐՈՒՄ ԵՒ ԺԽՏՈՒՄ» [DISTORTION AND DENIAL]

Posted on November 2, 2018 by Keghart

Category: Opinions

The Nor Serount Cultural Center in Toronto was packed on October 19, 2018 with close to seventy attendees who had gathered for the book launch of Armen Kurkjian's «**Խեղաթիւրում եւ ժխտում**» (Distortion and Denial). Following introductory remarks and biographical notes by Ms. Talin Aintablian, Maitre Barkev Davidian took to the podium. He provided extensive quotations from the book and highlighted the value of Kurkjian's work in countering the arguments of genocide denialists. The evening was concluded with the traditional "Kinetson" ritual, dipping of the book in wine.

(L-R) Armen Kurkjian, Talin Aintablian and Maitre Barkev Davidian

The below "Introduction" (in Armenian) provides a precis of the book's content.

ՅԱՌԱՋԱԲԱՆ

Հայոց Ցեղասպանութիւնը հայ ժողովուրդին պատճառեց քաղաքական, տնտեսական, մշակութային, կենսատարածքային ահռելի կորուստներ եւ յառաջացուց հոգեբանական վնասներ, որոնց հետեւանքները աւելի քան հարիւր տարի յետոյ տակաւին առկայ են: Որով Ցեղասպանութեան ճանաչումը, յատկապէս ցեղասպանին կողմէ, մեզի համար ունի ոչ միայն բարոյական եւ իրաւական, այլեւ ռազմավարական անվտանգութեան երաշխիքներու նշանակութիւն: Սակայն Թուրքիոյ հանրապետութիւնը, որուն այս օրերու նախագահը հպարտութեամբ կը յայտարարէ, թէ հանրապետութիւնը Օսմանեան Կայսրութեան շարունակութիւնն է, այդ Օսմանեան Կայսրութեան դատարաններուն, 1919–1921 թուականներուն, ցեղասպաններուն հասցէին արձակած մահապատիժի եւ ազատազրկման վճիռները կ'անտեսէ ու Հայոց Ցեղասպանութիւնը ոչ միայն չի ճանչնար, այլ կարելի բոլոր միջոցներով կը ժխտէ այս պատմական իրողութիւնը:

The Nor Serount Cultural Center in Toronto was packed on October 19, 2018 with close to seventy attendees who had gathered for the book launch of Armen Kurkjian's «**Խեղաթիւրում եւ ժխտում**» (Distortion and Denial). Following introductory remarks and biographical notes by Ms. Talin Aintablian, Maitre Barkev Davidian took to the podium. He provided extensive quotations from the book and highlighted the value of Kurkjian's work in countering the arguments of genocide denialists. The evening was concluded with the traditional "Kinetson" ritual, dipping of the book in wine.

(L-R) Armen Kurkjian, Talin Aintablian and Maitre Barkev Davidian

The below "Introduction" (in Armenian) provides a precis of the book's content.

ՅԱՌԱՋԱԲԱՆ

Հայոց Ցեղասպանութիւնը հայ ժողովուրդին պատճառեց քաղաքական, տնտեսական, մշակութային, կենսատարածքային ահռելի կորուստներ եւ յառաջացուց հոգեբանական վնասներ, որոնց հետեւանքները աւելի քան հարիւր տարի յետոյ տակաւին առկայ են: Որով Ցեղասպանութեան ճանաչումը, յատկապէս ցեղասպանին կողմէ, մեզի համար ունի ոչ միայն բարոյական եւ իրաւական, այլեւ ռազմավարական անվտանգութեան երաշխիքներու նշանակութիւն: Սակայն Թուրքիոյ հանրապետութիւնը, որուն այս օրերու նախագահը հպարտութեամբ կը յայտարարէ, թէ հանրապետութիւնը Օսմանեան Կայսրութեան շարունակութիւնն է, այդ Օսմանեան Կայսրութեան դատարաններուն, 1919–1921 թուականներուն, ցեղասպաններուն հասցէին արձակած մահապատիժի եւ ազատազրկման վճիռները կ'անտեսէ ու Հայոց Ցեղասպանութիւնը ոչ միայն չի ճանչնար, այլ կարելի բոլոր միջոցներով կը ժխտէ այս պատմական իրողութիւնը:

Առաջին Աշխարհամարտի օրերուն հանրային կարծիքը կասկած չունէր, որ իթթիհատականներու գործադրած ջարդը ցեղասպանութիւն էր: 24 Մայիս 1915 թուականին, Մեծն Բրիտանիա, Ռուսիա եւ Ֆրանսա համատեղ յայտարարութեամբ մը կը մեղադրէին օսմանեան իշխանութիւնը՝ հայոց դէմ գործադրուած զանգուածային կոտորածներու համար: Այդ թուականներուն «ցեղասպանութիւն» բառին չգոյութեան պատճառով՝ արարքը կը կոչէին «մարդկութեան դէմ գործուած յանցագործութիւն»:

Winston Churchill այդ կոտորածներուն համար «հոլոքոստ» բառը գործածած էր:

Օսմանեան Կայսրութեան օրով սկսուած կոտորածներու խեղաթիւրման եւ իթթիհատականներու իրենց իսկ կազմակերպած ցեղասպանութիւնը ժխտելու քաղաքականութիւնը հանրապետականներու օրով, մինչեւ 1960-ական թուականները, Թուրքիոյ Պատմութեան Կաճառի (Türk Tarih Kurumu) եւ առհասարակ առանձին անհատներու կողմէ ի գործ կը դրուի: 1960-ականներէն սկսեալ, Թուրքիա պատմութիւնը կեղծելու իր աւանդական սովորութիւնը ի գործ կը դնէ: Երկրին մէջ ուսուցիչներու, լրագրողներու, հասարակական եւ քաղաքական գործիչներու վրայ ճնշում կը գործադրուի, որպէսզի «պատմութեան հակառակ կողմը»՝ հայերուն թուրքերը ջարդելը բացատրուի: Երկրէն դուրս ալ, պետութեան յատկացուցած մեծ գումարներով, ժխտումի քաղաքականութիւնը, յատկապէս ոչ-թուրք «պատմաբան»-ներու եւ հասարակական կարծիք ձեւաւորողներու օժանդակութեամբ, կը վերածուի մեծածախս աշխատանքի մը արարաշխարհով:

Պետական անմիջական վերահսկումով եւ ծախսով, թուրք կամ ոչ-թուրք «պատմաբան»-ներու կողմէ գրուած ժխտումի «հակառակ կողմը» ցոյց տուող գիրքեր կը հրատարակուին: Եւրոպական եւ ամերիկեան հեղինակաւոր թերթերու մէջ տեղւոյն ժողովուրդին մտքին մէջ կասկածներ յառաջացնող, թուրք կամ ոչ-թուրք անհատներու ստորագրութեամբ, «Թուրքիան պատասխանատու չէ», «եղածները «ցեղասպա-

նութիւն» բառին ներկայացուցած բացատրութեան համապատասխան չեն», «ոչ թէ հայերը, այլ թուրքերը ցեղասպանութեան ենթարկուած էին», «պատահարները ներքին պատերազմ էին», «աշխարհամարտի ընթացքին երկու կողմերն ալ կորուստներ ունեցան» գաղափարները ցոլացնող, Ցեղասպանութիւնը ժխտող յօդուածներ կը հրատարակուին։ Այս եւ նման ժխտական գործունէութիւններու՝ դասախօսութիւններ, Թուրքիան ծանօթացնելու հիւրասիրութիւններ, յատկապէս ԱՄՆ-ի մէջ, ծախսերը կը հոգացուին այդ երկիրներու թրքական դեսպանատուներուն եւ հիւպատոսարաններուն «ծնունդ տուած» զբօսաշրջական հաստատութիւններու, ուսանողական եւ հայրենակցական միութիւններու կողմէ։

Թուրքիոյ կառավարութիւնը քաղաքական բնոյթ ունեցող Հայոց Ցեղասպանութիւնը քաղաքական դաշտէ «գիտական» դաշտ փոխադրելու եւ անվերջանալի վիճաբանութիւններու դուռ բանալու նպատակով, 1980-ական թուականներուն կը սկսի համբաւաւոր համալսարաններու մէջ մեծագումար օժանդակութիւններով թրքագիտութեան,– պատմութիւն, մշակոյթ,– ամպիոններ հաստատել, ուր ոչ-թուրքեր կը դասաւանդեն ի նպաստ Ցեղասպանութեան ժխտման։ Այսպիսով ջանք կը տարուի ժխտումը դարձնել իրողութիւն, որպէսզի ան մաս կազմէ պատմութեան։ Ըստ ցեղասպանագէտ Israel W. Charny-ի, ԱՄՆ-ի եւ Իսրայէլի մէջ Հայոց Ցեղասպանութիւնը ճանչցուած չըլլալուն պատճառներէն մին թրքական կառավարութեան Գոնկրէսին, մամուլին եւ համալսարաններուն մէջ ժխտական հասարակական կարծիք ձեւաւորելու նպատակով կատարած բազմաճախս գործունէութեան հետեւանքն է։

Ըստ քննադատներու, Թուրքիա իր տեսակէտները յառաջ քշելու համար կը ջանայ փորձել համալսարանական պաշտօնի նշանակումներուն վրայ ազդեցութիւն ունենալ՝ թրքագիտութեամբ զբաղող դասախօսներուն տրամադրելով մշտական եկամուտ, ինչ որ կ’օժանդակէ թրքական ձեռքին համալսարաններէն ներս տեղաւորման։

Ժխտողական քաղաքականութեան մաս կը կազմէ նաեւ Թուրքիոյ դեսպաններուն համալսարանի դասախօսներուն դասախօսութիւններուն կամ հրատարակութիւններուն միջամտումը։

ԱՄՆ-ի մէջ Թուրքիոյ դեսպանը՝ Շիւքրիւ Էլեքտաղ (Şükrü Elekdağ, 1979–1989), 1987-ին, Հայոց Ցեղասպանութեան մասին գրած 80 գիտնականներու հակաճառական նամակներ կը ղրկէ։ 1989-ին, իր գրած «The Nazi Doctors: Medical Killing and the Psychology of Genocide» խորագրեալ գիրքին համար, Նիւ Եորքի Graduate Center and John Jay College-ի հոգեբանութեան դասախօս Robert Jay Lifton Թուրքիոյ դեսպան Նիւզհաթ Քանտեմիրէն (Nüzhat Kandemir, 1989–1998) Հայոց Ցեղասպանութիւնը ժխտող եւ իրեն զարմանք պատճառող նամակ մը կը ստանայ։ Դեսպանը կը գրէ, թէ հարիւր հազարաւոր հայերու մահը (թիւը վիճելի է) ամբողջութեամբ հայ ազգայնականներու կողմէ հրահրուած քաղաքացիական պատերազմի մը արդիւնքն է Robert J. Lifton ալ աւելի կը զարմանայ, երբ կ’իմանայ, թէ այդ նամակը շարադրողը Heath W. Lowry-ն է, Atatürk Professor of Ottoman and

Modern Turkish Studies at Princeton University

Heath W. Lowry յառաջիկային կը նշանակուի Princeton համալսարանի նախագահ (1993–2013) եւ թրքական կառավարութիւնը անոր կը յատկացնէ մշտական եկամուտ։ 22 Մայիս 1996 թուակիր New York Times-ի մէջ լոյս տեսած յօդուած մը կը հրապարակէ, թէ Princeton համալսարանը դարձած է Հայոց Ցեղասպանութեան հարցով թրքական տեսակէտը քարոզելու կեդրոն, զոր կ’օգտագործէ թրքական կառավարութիւնը։

Այն «պատմաբան-գիտնական»-ները, որոնք թրքական տեսակէտը կը քարոզեն, Հայոց Ցեղասպանութիւնը կը ժխտեն, կը ժխտեն նաեւ Արեւմտեան Հայաստանը հայոց բնօրրանը ու հայրենիքը ըլլալու իրողութիւնը, որպէսզի հայերու իրենց հայրենիքէն աքսորուած ըլլալու իրողութիւնը ջրուի։

Վերեւ ներկայացուած խեղաթիւրումները, ժխտումները Թուրքիոյ կառավարութիւններուն իրենց այլազան երկիրներու դեսպաններուն միջոցաւ ի նպաստ իրենց հասարակական կարծիք մը ձեւաւորելու՝ «գուցէ 1915-ի դէպքը ցեղասպանութիւն չէր» աշխատանքներէն օրինակներ են։

Ըստ նշանաւոր ցեղասպանագէտներ Israel W. Charny-ի, Robert Jay Lifton-ի, Roger Smith-ի, Eric Markusen-ի, Deborah E. Lipstadt-ի եւ ուրիշներու, «Հերքումը ցեղասպանութեան վերջին փուլն է»։ Թուրքիա ոչ միայն Ցեղասպանութիւնը կը հերքէ, կը ժխտէ, այլ հայոց մշակութային կոթողները՝ հայուն այդ հողերուն վրայ գոյութեան փաստերը՝ եկեղեցի, վանք, դպրոց, խաչքար, գերեզմանոց, կ’ոչնչացնէ։

1986-ին Նոպելեան մրցանակի արժանացած քաղաքական գործիչ, հոլոքոստէ վերապրեալ, 57 գիրքերու հեղինակ փրոֆ. Elie (Eliezer) Wiesel կ’ըսէ. «Թրքական ժխտողականութիւնը կրկնակի սպանութիւն է, քանի որ ան կը ջանայ մեռցնել՝ մոռացութեան մատնել դէպքին յիշողութիւնը»։

Թուրքիոյ կառավարութիւններուն այս ժխտողական քաղաքականութեան հակասելու, թրքական կեղծարարութիւնները բացատրելու, ճշմարտութիւնը համաշխարհային հանրութեան հասցնելու համար, Սփիւռքի Հայ Դատի կազմակերպութիւնները, սփիւռքահայ եւ Մայր Հայրենիքի ցեղասպանագէտ պատմաբանները լծուած են երկարատեւ պայքարի մը։ Այս աշխատանքին իրենց յօժար մասնակցութիւնը կը բերեն նաեւ Թուրքիա կամ այլուր ապրող թուրք պատմաբաններ, որոնք համոզուած են, որ Թուրքիա առանց իր անցեալին հետ առերեսուելու՝ Հայոց Ցեղասպանութիւնը ճանչնալու, չի կրնար ժողովրդավար կարգերով ղեկավարուող երկիր մը դառնալ։

Ցեղասպանութիւնը չճանչցող եւ այդ Ցեղասպանութեան գործադրման մէջ իրենց գործօն մասնակցութիւնը բերած անձերու կողմէ հիմնուած Թուրքիան, միջազգայնօրէն չդատապարտուած, անպատժելիութեան զգացումին տուած համարձակութեամբ յանդգնօրէն սպառազինուած, տարածաշրջանին մէջ ապակայունացում յառաջ բերած, աննախատեսելի, սանձարձակ եւ յարձակողական քաղաքականութիւն վարող երկիր մը

եղած է։

Անտեսելով միջազգային օրէնքները՝ Սուրիոյ հողատարածքը բռնաբարելէ ու այդ տարածքին վրայ «ահաբեկիչ»-ի որսորդութենէն յետոյ, այժմ, այս տողերու գրուած օրերուն, Իրաքի հողատարածքի բռնաբարումին սկսած է։

Երբ գերպետութիւններ, կաշկանդուած իրենց հակասական շահերէն, կը տատամսին Օսմանեան Կայսրութիւնը վերականգնելու մարմաջով բռնկած Թուրքիոյ գնացքին արգելք ըլլալ, Իրաքի մէջ ալ «ահաբեկիչներ որսալ»-ու գացող Թուրքիա, ինչպէս Սուրիոյ մէջ ըրած էր, Իրաքի մէջ ալ հազարաւոր անմեղ ու խաղաղ քաղաքացիներու կեանքի թելը պիտի կտրէ։

Թուրքիա, 20 Յունուար 2018 թուականին, Սուրիոյ Աֆրին քաղաքին վրայ յարձակման սկսաւ «Ձիթենիի Ճիւղ» կոչեալ զինուորական գործողութեամբ մը, որ կը յիշեցնէ 20 Յուլիս 1974 թուականի թրքական բանակին Հիւսիսային Կիպրոսի գրաւման «Խաղաղութեան Գործողութիւն»-ը։ Ըստ թրքական պաշտօնական յայտարարութիւններու, Թուրքիոյ նպատակն է այդ շրջանները փրկել ահաբեկչական կազմակերպութիւններու բռնագրաւումէն, ապահովելու համար Թուրքիա գտնուող սուրիացի գաղթականներու Սուրիա վերադարձը։ Այս առթիւ Թուրքիոյ նախագահը կը յայտարարէ. «Կը յուսանք, որ կարճ ժամանակի մէջ պիտի աւարտենք գործողութիւնը ու վերադառնանք՝ յարգելով Սուրիոյ հողային ամբողջականութիւնը»։

Երկրորդ Աշխարհամարտէն առաջ հիթլերական Գերմանիան, 15 Սեպտեմբեր 1938-ին, վստահեցուցած էր Մեծն Բրիտանիային, թէ իր վարած քաղաքականութիւնը յարձակողական քաղաքականութիւն չէր։ Տարի մը յետոյ, 1 Սեպտեմբեր 1939-ին, Գերմանիա արդէն իսկ սկսած էր Եւրոպայի գրաւման։

* * *

Վերջին դարերու ընթացքին, մեր պատմութիւնը ուղղակի կամ անուղղակի կերպով Թուրքիոյ պատմութեան հետ կապ ունի։ Այնքան ատեն, որ Թուրքիոյ մէջ ժողովրդավար կարգեր չհաստատուին, Թուրքիա պիտի շարունակէ մնալ հայուն եւ Հայաստանի համար որպէս ոչ-բարեկամ երկիր։ Որով Թուրքիոյ գործադրած շրջափակման եւ անոր դրդումներով շարժող Ատրպէյճանի արցախեան յարձակողական քաղաքականութեան մէջ ոչ մէկ փոփոխութիւն պիտի ըլլայ։ Հայոց Ցեղասպանութիւնը պետական ճանաչում պիտի չգտնէ, դպրոցական գիրքերու մէջէն հայը վարկաբեկող էջերը պիտի չհանուին, թերթերու մէջ պիտի շարունակուին քրէական յանցանք նկատուող հայերը անհանգստացնող, ատելութիւն սերմանող գրութիւններու հրատարակումը։ Յանցագործները ոչ իսկ հարցաքննութեան պիտի ենթարկուին։ Յատկապէս Արեւմտեան Հայաստանի մէջ իրենց գոյութեամբ միլիոններ հաշուող իսլամացած, իսլամացուած, ծպտեալ կամ գաղտնի՝ ծածուկ հայեր կամ անոնց ժառանգորդները պիտի շարունակեն նախընտրել իրենց հայկական ինքնութիւնը ծածուկ պահել։

* * *

Հայ ժողովուրդը յիշատակելով Ցեղասպանութեան 100-ամեակը (1915–2015) եւ գտնուելով իր պետականութեան վերականգնման 100-ամեակի սեմին (1918–2018)՝ կը յառաջանայ դէպի լուսաւոր հորիզոններ։

Սակայն անցեալը մոռնալ կարելի չէ, բայց անցեալին գերի մնալ՝ ո՛չ։ 20 տարի առաջ, օրուան նախագահ Ռոպերթ Քոչարեան Ապրիլ 24-ին կ’ըսէ. «Մենք չենք ուզեր անցեալին գերին ըլլալ, սակայն ձերբազատման ճամբան աշխարհի կողմէ անցեալին ճիշդ գնահատումն է։ Ցեղասպանութեան ճանաչման մեր պահանջքին իրագործումը կը ծառայէ տարածաշրջանին մէջ հանգստութեան եւ խաղաղութեան հաստատման։ Ուրեմն, այսօր մեր գերխնդիրն է, համախմբելով համայն հայութեան եւ աշխարհի մարդասիրական բոլոր ուժերը, հաստատել պատմական արդարութեան յաղթանակը եւ ապահովել մեր հայրենիքի խաղաղ զարգացումն ու հզօրացումը»։

4 տարի առաջ ալ, օրուան նախագահ Սերժ Սարգսեան, 24 Ապրիլ 2014-ին, ՄԱԿ-ի ամպիոնէն կ’ըսէ. «Պատմութեան մէջ նախադէպ չունեցող, ամբողջ ժողովուրդի մը սպանդը եւ հայրենազրկման նպատակ հետապնդող այդ ոճրագործութիւնը կը շարունակէ աշխարհի հայերու համար մնալ չսպիացած վէրք»։

* * *

Օսմանեան եւ հանրապետական Թուրքիոյ Հայկական Ցեղասպանութեան հարցով կատարած խեղաթիւրումները եւ ժխտումները քանի՛-քանի՛ հաստափոր հատորներ կրնան լեցնել։ Ես ջանացի «գրպանի գիրք»-ի սահմաններուն մէջ մնալ։

Արմէն Քիւրքճեան, Ապրիլ 2018